

**Komplementarność
diagnozy i zaleceń edukacyjnych w przypadku dziecka z mutyzmem**

mgr Monika Andrzejewska

Konferencja „Usłysz dziecko z mutyzmem w ciszy” 21.11.2014

Rzetelna diagnoza - zebrana z różnych źródeł

- rodzice
- nauczyciele i specjaliści szkolni
- nagranie funkcjonowania dziecka w domu
- obserwacja na terenie przedszkola/szkoły
- analiza dokumentacji - dane od innych specjalistów

Stanowisko Poradni w sprawie dziecka z mutyzmem

- ważne odróżnienie mutyzmu od nieśmiałości i całościowych zaburzeń rozwoju
- ważna wrażliwość na aspekt funkcjonowania emocjonalnego i opisanie go w opinii psychologicznej
- ważne jest podjęcie terapii jak najszybciej, nawet gdy na oficjalną diagnozę trzeba poczekać
- wystawienie zaleceń dla nauczycieli i specjalistów w placówce już w przedszkolu

Stanowisko Poradni w sprawie dziecka z mutyzmem

- cenna współpraca z psychiatrą dziecięcym i innymi specjalistami
- nauczyciele, szczególnie w szkole potrzebują szczegółowych wskazówek
- jeśli to możliwe praktyczne jest zorganizowanie szkolenia dla nauczycieli lub spotkanie terapeuty dziecka z nauczycielem wychowawcą

Kto powinien prowadzić terapię dziecka z mutyzmem wybiórczym?

- Każdy może pomóc dziecku z mutyzmem wspierając jego komunikację
- Nie każdy może prowadzić terapię zaburzeń lękowych
- Terapia logopedyczna może być pomocna, ale nie powinna być jedyną formą pomocy dla dziecka z mutyzmem
- Wiodącą terapię powinien prowadzić psycholog lub psychoterapeuta przygotowany do prowadzenia terapii zaburzeń lękowych

Uczucia nauczycieli dziecka z mutyzmem

- Lęk
- Bezradność
- Frustracja
- Złość
- Ignorancja
- Empatia
- Chęć pomocy
- Zagubienie

Zalecenia dla nauczycieli

- Motywowanie do mówienia w pozytywny sposób. Zachęcenie do rozwinięcia komunikacji niewerbalnej
- Nie pomijanie w zadaniach wymagających mówienia. Gdy dziecko nie jest w stanie się wypowiedzieć umożliwienie brania udziału w zajęciach poprzez inne działania niż mówienie lub przypomnienie o możliwości wypowiedzenia się później
- Angażowanie w różne przedsięwzięcia np. rozdawanie pomocy, rola dyżurnego, rola w przedstawieniu itd. Nie pozwalanie by dziecko było „niewidzialne” dla innych.
- Zainicjowanie zabaw w teatr lalkowy lub grę w maskach- dziecko może poczuć się pewniej wcielając się w jakąś postać i komunikując się z otoczeniem za pomocą np. pacynki. Bardzo pomocne są również zabawy wymagające szeptu np. głuchy telefon
- Zorganizowanie zabaw wymagających manipulacji oddechem (bańki mydlane, podmuchywanie piórka itp.) Wszelkie zabawy tego typu rozluźniają mięśnie szczękowo-twarzowe co ułatwia komunikację werbalną.
- Odwracanie uwagi od komunikacyjnej funkcji języka - dziecko może spontanicznie w zabawie zacząć wydawać dźwięki dźwięków zwierząt, pojazdów, efektów pogodowych lub inne.

Zalecenia dla nauczycieli – c.d.

- W razie potrzeby dementowanie komentarzy innych dzieci o rzekomym niemówieniu dziecka - wyjaśnienie, że dziecko potrafi mówić i będzie mówić w przedszkolu/szkole
- Gdy rówieśnicy wyręczają dziecko w mówieniu wyjaśnienie, że każdy ponosi odpowiedzialność za siebie (np. każdy sam odrabia zadania domowe), w związku z tym nie mówimy za innych. Rówieśnikom blisko związanym z dzieckiem można wyjaśnić, że mogą pomóc koleżance/koledzie pokazując wiarę w jego/jej możliwości
- Pomocne może być zorganizowanie warsztatów grupowych poświęconych zagadnieniu lęku prowadzonych przez psychologa szkolnego. Celem zajęć jest zrozumienie przez dzieci na czym polega pomoc dla osoby przeżywającej lęk.
- Udział dziecka w kameralnych zajęciach grupowych prowadzonych przez psychologa przedszkolnego/szkolnego. Włączenie w zajęcia początkowo jednego rówieśnika, stopniowo poszerzając grupę.
- Przełamywanie „etykiety milczka” poprzez organizowanie zajęć na, których odtwarzane są nagrania głosu dzieci. Odtworzenie nagrania tylko za zgodą dziecka.
- Odtwarzanie nagrania głosu dziecka jako sposób na budowanie więzi, nie zdobywania ocen
- Mówienie dziecka należy traktować naturalnie i nie zwracać zbytniej uwagi na sam fakt powiedzenia czegoś przez dziecko, a raczej odwołać się do treści słów.

Zalecenia dla nauczycieli – c.d.

- Stworzenie szczegółowej strategii prowadzącej do mówienia na forum w klasie. Duże zadanie, jakim jest czytanie na forum należy podzielić na małe etapy (osiągalne, realistyczne cele) – np. najpierw czytanie tylko w obecności nauczyciela (możliwość włączenia na tym etapie rodzica), później w towarzystwie nauczyciela i ulubionej koleżanki, w kameralnej grupie aż do realizacji celu ostatecznego. Pomocne jest rozpisanie i wizualizowanie celów graficznie i oznaczanie każdego postępu symbolem (np. naklejką).
- Motywowanie do aktywności werbalnej w pozytywny sposób np. poprzez zapisywanie postępów w „Zeszycie Aktywności”. Udział w różnych zadaniach dodatkowych, zabieranie głosu na lekcji, zaangażowanie w przedsięwzięcia klasowe lub szkolne można odnotowywać w specjalnym zeszycie, który dziecko zabiera do domu i pokazuje rodzicom.
- Budowanie więzi z dzieckiem poprzez kontakt indywidualny
- Dostosowanie wymagań edukacyjnych do poziomu lęku dziecka np. zaliczenie alfabetu przez wymówienie litery „a” w kontakcie tylko z nauczycielem, kolejne litery napisane

Budujący komunikację nauczyciel

- Empatyczny
- Pozytywnie wykorzystujący swój autorytet
- Budujący więź z dzieckiem
- Stawiający dziecku realistyczne wymagania
- Współpracujący z rodzicami
- Wyznaczający dziecku granice
- Nie wzmacniający problemu dziecka nadmierną uwagą
- Budujący tożsamość dziecka jako odważnej osoby